



## RECENZIJAZ ROMANA *UZGAJALIŠTE KLONOVA*

*IVANA RAJOVIĆA*

### CINIČNIM POIGRAVANJEM DO SPOZNAJE SUŠTINE

(Glas-Srbije, Kraljevo, 2015. god)

*Uzgajalište klonova* je prvi roman pisca koji se do sada okušao, sa manje ili više uspeha, u mnogim književnim vrstama (poezija, dokumentarna proza, kratka priča, haiku, dramski tekstovi i pesme za decu, satirični radijski tekstovi, aforizmi) a kao novinar je objavio na stotine najrazličitijih tekstova i kolumni.

*Uzgajalište klonova* je roman koji je teško svrstati u neki od do sada poznatih književnih ili knjiških šablona ili postupaka. Pre svega zato što se već na prvi pogled čini da je on i napisan zbog toga da u sebi objedini sve što se objediniti može, da mu je igranje u jeziku ili jezikom jedna od karakteristika. Prema tome moglo bi se reći roman koji je zapravo ni na šta izvan sebe upućena igra reči i smislova. Međutim, dubljim zalaženjem u njegovu strukturu otvaraju se novi horizonti pa se *Uzgajalište* doima kao pokušaj ciničnog izmotavanja našom zlehudom svakodnevicom. Kažem pokušaj jer je i samom piscu, očigledno, već pri ovoj zamisli bilo jasno da je ta ista svakodnevica samoj sebi postala takva karikatura sa tendencijom svakodnevnog karikaturalnog rasta i nadimanja da nema te stvaralačke mašte koja je može dostići. Shodno tome ovi pasaži se doživljavaju kao sasvim realistični prikazi događaja na ovom podneblju gde, kako autor kaže, više niko ne zna šta je, gde počinje i gde završava zbilja, a gde počinje, ako uopšte počinje, farsa.

Međutim, na takvoj podlozi ili u tako oslikanu pozornicu autor uvodi događanja za koja bi se moglo pretpostaviti da su autentični biografski zapisi o jednom proživljenom vremenu, a da se jednostavno ne primećuje sudar ta dva u svakom smislu dijametralna pristupa. Naprotiv, tek tako smešani oni, reklo bi se, daju oživotorenu sliku mesta koje je zapravo *uzgajalište klonova*.

Ali, tu se ni izbliza ne završava ova spisateljska avantura, pa pisac ide dalje u svom nastojanju da na dramatičan, proročki način ukaže na to šta se zapravo događa sa nama, odakle to ide i ka čemu vodi, a to što jeste krajnji cilj zapravo je i naslov romana. Radi se o naseobini, maloj državi uslovno rečeno, veoma nalik na ovu našu, nad kojom, ili u kojoj, se sprovodi eksperiment pretvaranja živuće ljudske mase u gomilu besvesnih i beslovesnih bića čija je jedina svrha u tome da nemaju nikakvu svrhu, osim možda kao dekor za samozadovoljavajuće izživljavanje patoloških apsolutista na tronu.

Čitava ta priča je, opet, smeštena u jedan zaplet sa karakteristikama blagog trilera koji tretira otmicu tek rođenog deteta sa namerom da se od njega specijalnim metodama napravi najmonstruozniji zlikovac i neprijatelj sopstvenog oca (jednog od vodećih neprijatelja sistema) i čitavog čovečanstva.

I verovatno želeći da nam pokaže kako je na ovom svetu sve moguće staviti u neku vezu, kao jedan od likova, mada nakratko, pojavljuje se i sam Nikola Tesla, u društvu vanzemaljaca i nacističkih naučnika. I tako, malo po malo nas iznenađujući sasvim neočekivanim, mada se kasnije ispostavi i sasvim realnim scenama nedokučive ljudske bedastoće, bestijalnosti i patologije, autor se pojavljuje da nam kroz glavnog lika ili svoj alter ego saopšti svoj filozofski stav o svetu, koji je dosta drugačiji od svega onoga što smo do sada imali prilike da sretne. Zanimljiv misaoni sistem o ljudima kao hologramima, o jednom centralnom mozgu na koji svi mogu da se priključe samo ako znaju kako i o delfinima kao suštinskim principima života, a samim tim i ljudskog značaja.

Da, knjiga nije pisana akademskim jezikom, već autentičnim govorom koji nas okružuje i koji ovde ne deluje ni malo blasfemično, pre bi se moglo reći da bi svako ulepšavanje i izbegavanje takvog vokabulara u pravom smislu obogaljilo čitavu zamisao.

Pisac se pokazao i kao pravi majstor u oblikovanju i saopštavanju erotskih pasaža, sasvim dostojan najboljih predstavnika ovog žanra. U nekoliko navrata, ali nikako napadno, imamo i nešto što bi moglo da se nazove ili je makar blizu poezije, čak i kada je u funkciji propagandne pesmice ili stranačkog slogana.

Takođe bi trebalo pomenuti odlično vladanje karakternim osobinama odnosno psihologijom likova čija je suština u tome da oni psihologiju i nemaju ili se ide ka tome da je izgube.

Zanimljivo je naglasiti da bi svako poglavlje moglo da funkcioniše i nezavisno od ostatka knjige, što bi takođe moglo da se smatra svojevrsnom igrom u koncipiranju knjige. Kao i sintagme koje predstavljaju prave jezičke bravure, da navedemo samo onu gde dva golišava devojčurka na sebi imaju samo oko bokova obmotane trake od tila na kojima piše NABOKOV JE BOG.

I na kraju, da ne preskočimo još jednu igru u jeziku ali i semantičku bravuru i poigravanje izvedenicama od reči glad, koja je i te kako karakteristična za vreme u kojem živimo. Dakle, radnja romana se dešava u Zemlji Gladiji (Srbija) u gradu Gladovu (Kraljevo) na rekama Gladac i Jadac, čiji je glavni grad Gladograd (Beograd), a prvi čovek Gladimir. Naravno uz to se lepo uklapaju i gladiole, gladiti, pogladiti... Ili bi se, ipak, suština čitavog romana mogla svesti na sledeću konstataciju koja je sasvim dovoljna i otrežnjujuća za svakog razumnog čoveka: Čak bi se moglo reći da je ova malena država bila neka vrsta oglednog rezervata u kojem su utemeljivači i ideolozi Novog svetskog poretka rešili da isprobaju eksperiment totalnog uništenja jednog naroda. Bilo je to očigledno, ako je već odavno poznato pravilo po kojem svaka kasaba, palanka ili varošica ima, obavezno, bar jednu svoju budalu. No, to je na čitaocu da zaključni sam.

#### Beleška o piscu

Ivan Rajović je rođen 14. septembra 1956. godine u Kraljevu. Piše poeziju, prozu, pesme za decu i bavi se novinarstvom. Pesme su mu prevedene na beloruski, nemački, engleski, kineski i slovenački. Dobitnik je nagrade „Stražilovo” za najbolju pesničku knjigu 1990. Godine, Oktobarske nagrade grada Kraljeva, Zlatnog pera Štajerske zajednice. Član je UKS (Udruženje književnika Srbije) i NUNS (Nezavisno udruženje novinara Srbije). Do sada je objavio:

#### Knjige poezije:

Psi će vladati svetom (KOS, edicija Pegaz, Beograd, 1982),

Pakt (Narodna biblioteka Kraljevo, 1987),

Muzej voštanih figura („Novo delo”, Beograd, 1988),

Velika predstava („Stražilovo”, Novi Sad, 1990),

Bioskop u provinciji (Književni klub Kraljevo, 1992),

Koketa („Apostrof”, Beograd, 1997),

Pesme („Prosveta”, Beograd, 2001).

Šapat sa ivice sveta( “Alma”, Beograd, 2008)

Knjige za decu:

Strašljivi lisac i druge pesme („Naučna knjiga”, Beograd, 1994),

Vitez slinavog nosa („Sfairos”, Beograd, 1997).

Knjige dokumentarističke proze:

Zajedno pred Milutinom („Publik pres”, Kraljevo, 1997),

Četrdeset jedna priča („Ibarske novosti”, Kraljevo, 2001).

Zabeleške iz bezumlja („Hendikep centar” i „Ibarske novosti”, Kraljevo , 2004).

Romani:

Uzgajalište klonova (“Glas-Srbije”, Kraljevo, 2015).

Autor je tekstova za dve pozorišne predstave : THE Kraljevski čabare i Vitez slinavog nosa.

Od prve objavljene knjige 1982. u tada znamenitoj ediciji “„Pegaz” Književne omladine Srbije, Rajović nikada nije prestajao da piše, mada se jedno vreme aktivno bavio i politikom, na samo njemu karakterističan anarhistički način, ne priznajući nikakve lažne autoritetete i ne oduševljavajući se previše ideologijama neprimerenim ovom vremenu i prostoru.

Dvadesetak najboljih godina svog života i kreativnog rada Rajović je posvetio rušenju diktatorskog režima i uspostavljanju demokratije u Srbiji. Započeo je i vodio tromesečne proteste u Kraljevu 96-97. godine. Bio je praćen, prisluškivan, premlaćivan, privođen na informativne razgovore. Danas“ „uživa” u blagodatima onog za šta se borio, u nemilosti nove vlasti, bez posla, bez stana, bez plate i bez izvesne egzistencije za sebe i svoju porodicu. I dalje se bori za svoje

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937

Publishers online and owners, Peter M. Tase and Sabahudin Hadžialić, MSc

E-mail: [contact\\_editor@diogenpro.com](mailto:contact_editor@diogenpro.com) / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

ideje, a svoje veliko životno iskustvo pretače u stihove, kolumne, pesme za decu, pozorišne predstave i druge književne i novinske forme. Živi od pisanja, u provinciji i bez ikakvih privilegija od strane onih koji su, između ostalog, zahvaljujući i njemu došli na vlast, na ivici egzistencije, i sveta, kao i većina građana Srbije.

Prof. dr Pra Milan Mladenović od Lužice

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRATI